DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION[1]

Forskellige faktorer har i april kvartal virket i retning af at lette den anspændte betalingsbalancesituation, der var opstået som følge af det store importoverskud i januar kvartal. Priserne for landbrugseksporten har rettet sig en del, og omvendt har priserne på vigtige importvarer, især fast og flydende brændsel, været faldende. Bytteforholdet over for udlandet har således udviklet sig i Danmarks favør. Hvad angår tendensen til øget import som følge af større aktivitet og forbrug, som var en anden årsag til forringelsen af valutastillingen, må man regne med, at de foranstaltninger, der netop er vedtaget af folketinget, vil virke dæmpende på forbruget og dermed på importen. Om de også vil formindske aktiviteten, vil i første række afhænge af, om industrieksporten kan sættes yderligere i vejret, således at den totale efterspørgsel ikke går ned. For udviklingen af betalingsbalancen vil endvidere resultatet af den forestående høst være af stor betydning. Med den gode høst i 1956 som grundlag er der gennemført en betydelig udvidelse af den animalske produktion, og trods de lavere priser har eksporten af landbrugsprodukter i første halvdel af 1957 indbragt næsten samme beløb som i tilsvarende periode i fjor.

LANDBRUGET

Den samlede animalske landbrugsproduktion var i de første 5 måneder i år godt 7 pct. større end i den tilsvarende periode i 1956. Alle grene af husdyrproduktionen viser fremgang, dog lå ægproduktionen i april og maj lidt under niveauet på samme tid i fjor. Ved tællingen i begyndelsen af april var antallet af voksne høns kun ubetydeligt større end i april 1956, til trods for at antallet af kyllinger i juli 1956 havde været næsten 2 mill. større end i juli 1955, idet et stort antal høns er blevet slagtet i begyndelsen af indeværende år som reaktion på de lave ægpriser. I øvrigt var antallet af kyllinger i april ca. 1,2 mill. mindre end et år tidligere, og den samlede hønsebestand viste en tilbagegang på 1,1 mill. til 25,4 mill.

[1] Se også tabelbilaget bag i heftet.

Produktionen af de vigtigste husdyrprodukter.

Mill. kg	Januar–maj 1956	Januar–maj 1957	Stigning i %
Mælk	2124	2217	4.4
Smør	70.9	72.0	1.6
Ost	33.1	39.7	19.9
Æg	61.2	64.2	4.9
Okse- og kalvekød	108.2	118.8	9.2
Svinekød og flæsk	200.7	213.6	6.4

Svinetællingen i slutningen af maj viste kun en mindre stigning i sammenligning med den foregående tælling i begyndelsen af april, men i forhold til maj 1956 var den samlede svinebestand forøget med 0.7 mill. til 5.2 mill. og sobestanden med 80.000 til 583.000. For pattegrise var stigningsprocenten 24, for ungsvin og slagterisvin ca. 13. I den resterende del af året må det derfor ventes, at svineslagtningerne vil ligge væsentligt højere end i 1956.

Når udvidelsen af svinebestanden hidtil er fortsat trods advarsler fra landbrugsorganisationernes side, må det ses på baggrund af den gunstige udvikling af forholdet mellem produkt- og foderstofpriser i indeværende år. Selv om dette forhold ikke er den eneste faktor, der må tages i betragtning ved en bedømmelse af rentabiliteten, kan der dog ikke være tvivl om, at der heri har ligget en stærk tilskyndelse til en udvidelse af denne gren af husdyrproduktionen. Af nedenstående tabel fremgår, at forholdet mellem prisen pr. kg for 1. kl. slagterisvin og prisen pr. kg dansk byg gennem den forløbne del af 1957 har ligget væsentligt højere end i fjor. Det tilsvarende forholdstal for smør og bomuldsfrøkager viser en modsat udvikling, hvilket ikke blot skyldes, at smørprisen har været lavere end i fjor, men også at prisen for bomuldsfrøkager i modsætning til bygprisen i det hele har ligget højere end i 1956.

Forholdstal for produkt- og foderstofpriser.

	Smør/bomuldsfrøkager 1956	Smør/bomuldsfrøkager 1957	Flæsk/byg 1956	Flæsk/byg 1957
Januar	11.99	10.48	8.67	10.06
Februar	12.34	10.45	8.92	9.82
Marts	12.34	8.74	8.87	9.49
April	10.76	7.99	8.11	9.24
Maj	8.71	8.31	8.00	10.45

De lave kornpriser og frygten for afsætningsvanskeligheder for den voksende produktion af svinekød og flæsk har givet anledning til krav fra landbruget om indførelse af en brødkornsordning med importforbud for hvede og rug og en garanteret pris på 50 kr. pr. 100 kg brødkorn,

stigende med et lagertillæg på 1 kr. pr. måned fra oktober til april. Som begrundelse blev anført, at ordningen ville lægge en dæmper på svineproduktionen og lette landbrugets likviditetsvanskeligheder samt aflaste valutastillingen, idet importeret brødkorn normalt vil være dyrere end et tilsvarende kvantum foderkorn. Regeringen mente dog ikke, at man kunne gå så vidt, bl. a. fordi man var betænkelig ved den prisstigning, som de foreslåede kornpriser mentes at ville sætte i gang, men erklærede sig villig til at overveje et midlertidigt importstop for brødkorn og en belåningsordning samt indføre indmalingspligt for dansk brødkorn. Resultatet blev, at folketinget i begyndelsen af juli vedtog en lov, der bemyndiger landbrugsministeren til i tiden indtil 1. januar 1958 at fastsætte mindsteprocenter for indmaling af dansk hvede og rug. Forinden – den 22. juni – havde landbrugsministeriet bekendtgjort, at der fra denne dato kun måtte kontraheres om køb af udenlandsk hvede og rug under forbehold af indførselsbevilling, og ved fremsættelsen af forslaget om indmalingspligt i folketinget udtalte landbrugsministeren, at det var regeringens hensigt at søge gennemført en låneordning for dansk hvede og rug for at hindre, at landbrugere, der er i likviditetsvanskeligheder, skal se sig nødsaget til straks efter høsten at afhænde kornet til lave priser. Det kan tilføjes, at noteringerne for dansk korn i juni viste stigende tendens. Til trods herfor lå de dog ved udgangen af måneden væsentligt lavere end på samme tid i fjor. I gennemsnit for sidste uge af juni var noteringerne for hvede 47,50 kr. pr. 100 kg mod 57,75 kr. i 1956, for byg 39,17 kr. mod 54,54 kr. og for havre 38,79 kr. mod 51,17 kr.

Et andet forsøg på at standse udvidelsen af svineproduktionen er foretaget af eksportslagteriernes salgsforening, der i midten af juli har nedsat prisen for søer til slagtning eller eksport med 100–150 kr. pr. stk.

Med hensyn til prisudviklingen for husdyrproduktionen kan i øvrigt nævnes, at den engelske notering for dansk bacon, der var faldet til 260 sh. pr. cwt. (bedste kvalitet), i løbet af maj og juni steg til 318 sh. eller med ca. 22 pct. Samtidig hævedes andelsslagteriernes landsnotering for 1. kl. slagterisvin fra 3,66 til 4,44 kr. pr. kg. Trods den betydelige stigning lå priserne dog stadig under niveauet på samme tid i fjor, da noteringen ved udgangen af juni måned var 4,82 kr. pr. kg. Den 18. juli nedsattes den engelske notering for dansk bacon af bedste kvalitet med 8 sh. til 310 sh.

Gennem hele april kvartal har smøreksportudvalgets afregningstal været fastsat til 5 kr. pr. kg. I 1956 var afregningstallet ved kvartalets begyndelse 7,65 kr. pr. kg og ved dets slutning 5,75 kr. Ligesom for bacon har der imidlertid i maj og juni kunnet gennemføres en ikke ubetydelig forhøjelse af smørprisen på det engelske marked. Siden midten af

maj har den i England opnåede smørpris svaret til over 5 kr. pr. kg f. o. b.; i slutningen af juni var den 5,67 kr. pr. kg f. o. b. Efter den seneste opgørelse er kølehuslagrene af smør i England på ca. 70.000 tons, hvilket er ca. 12.000 tons mere end på samme tid i 1956. Dette er imidlertid den mindste stigning i forhold til i fjor siden begyndelsen af 1957, og samtidig er beholdningerne i Australien og New Zealand samt partier undervejs en del mindre end i fjor.

Også ægpriserne har været stigende, og Dansk Andels Ægexports notering nåede i midten af juli op på samme niveau som på dette tidspunkt i fjor, 3,50 kr. pr. kg. I forhold til den laveste ægnotering i år, 2,30 kr. pr. kg i begyndelsen af marts, er dette en stigning på over 50 pct. I den foregående oversigt berørtes den danske protest mod den engelske dumping-eksport af æg. Efter at spørgsmålet i slutningen af april var behandlet i et GATT-udvalg, har der været ført forhandlinger mellem de to regeringer med det resultat, at den engelske regering har lovet, at der ikke fremtidig vil blive eksporteret engelske æg med statstilskud til skade for afsætningen af danske æg. Det er oplyst, at England i de første 4 måneder af 1957 eksporterede ca. 2600 tons æg til en værdi af ca. 7.7 mill. kr. Statstilskuddet anslås at have udgjort ca. 265 øre pr. kg.

Eksporten af de vigtigste landbrugsprodukter[1].

	1. halvår	
	1956	1957
Smør, tons	63.714	64.838
Heraf til:		
England	52.434	48.406
Vesttyskland	1.886	7.164
Frankrig	2.515	105
Ost, tons	27.749	29.349
Heraf til:		
England	5.396	5.478
Vesttyskland	13.457	15.678
Bacon og flæsk, tons	111.588	119.693
Heraf til England	107.523	111.432
Æg, tons	48.590	54.167
Heraf til:		
England	4.170	584
Vesttyskland	30.314	36.432
Italien	3.164	4.244
Schweiz	2.500	1.946
U.S.A. (incl. de militære styrker i Tyskland)	6.484	7.096
Hornkvæg, stkr.	228.736	248.014
Kalve, stkr.	108.711	134.073

[1] Efter »Landbrugsraadets Meddelelser«.

En foreløbig opgørelse af landbrugets eksport i 1. halvdel af 1957 viser for hovedvarernes vedkommende noget større mængder end i den tilsvarende periode i 1956. Af bacon og flæsk er der eksporteret 119 mill. kg mod 111 mill. kg, og medregnes samtlige biprodukter samt anslået slagtet vægt af eksporterede levende svin, bliver det samlede kvantum i år ca. 157 mill. kg eller 15 mill. kg mere end i første halvår i fjor. Eksporten af slagtekreaturer og kød omregnet til voksne kreaturer svarer til ca. 307.000 stk. mod 277.000 stk. i første halvår 1956. Eksporten af kød og flæsk er altså steget med godt en halv snes procent, og det samme er tilfældet med hensyn til æg og ost, medens smøreksporten kun er forøget med et par procent, jfr. ovenstående tabel.

INDUSTRIEN

Industriproduktionen synes fortsat at ligge på samme niveau som i de sidste måneder af 1956, idet den stigning på en halv snes procent, der har fundet sted i de første 5 måneder af indeværende år, i alt væsentligt har været sæsonbestemt. I gennemsnit for april og maj viste indekset for industriproduktionen en fremgang på 12 pct. i sammenligning med den tilsvarende periode i fjor, da produktionen imidlertid var stærkt påvirket af strejkerne. I forhold til april–maj 1955 er den samlede industriproduktion forøget med 4 pct., men udviklingen har langt fra været ensartet for de forskellige industrigrupper. Medens produktionen i nærings-

Industriproduktionen.

(Procentvis forandring fra tilsvarende periode det foregående år).

	1. kvt. 1956	2. kvt. 1956	3. kvt. 1956	4. kvt. 1956	1. kvt. 1957	April–maj 1957
Næringsmiddelindustri	÷ 1	+ 4	÷ 7	+ 5	+ 8	+ 7
Tekstilindustri	÷15	÷10	+ 6	+19	+30	+38
Fodtøjs- og beklædningsindustri	÷16	÷16	0	+23	+19	+18
Træindustri	÷ 6	÷ 9	÷ 7	÷ 4	+ 2	+ 6
Papir- og grafisk industri	÷ 2	÷ 8	+ 2	+ 1	+ 5	+18
Kemisk industri	+ 1	+ 8	+ 2	+ 3	+10	÷ 2
Sten-, ler- og glasindustri	÷10	÷ 8	÷ 5	÷ 3	+10	+ 5
Jern- og metalindustri	÷ 5	÷ 5	÷ 2	+ 1	+ 3	+ 6
Transportmiddelindustri	÷ 9	÷ 9	+ 8	+ 4	+18	+32
Industrien i alt	÷ 5	÷ 5	÷ 1	+ 5	+ 8	+12
Heraf:						
Konsumvareindustri	÷ 4	÷ 3	÷ 1	+ 8	+11	+12
Produktionsmiddelindustri	÷ 6	÷ 6	÷ 1	0	+ 6	+10

middelindustrien er steget med 12 pct. og i tekstilindustrien med 19 pct., viser en så vigtig gruppe son jern- og metalindustrien en nedgang på 3 pct.

Produktionsforøgelsen i forhold til 1955 falder i det hele taget udelukkende på konsumvareindustrien til trods for, at transportmiddelindustriens produktion er gået op med 9 pct. som følge af den høje beskæftigelse på skibsværfterne.

Eksporten af vigtige industriprodukter.
(Mill. kr.).

	1955	1956	Stigning i %	Januar–maj 1956	Januar–maj 1957	Stigning i %
Kødkonserves	310.6	291.1	÷ 6	118.5	133.3	12
Sukker	6.0	25.8	330	0.8	42.1	–
Øl	48.3	60.0	24	21.3	26.7	25
Animalske og vegetabilske olier og fedtstoffer	60.9	83.5	37	32.7	42.7	31
Farmaceutiske præparater	65.0	81.7	26	30.8	39.3	28
Garn, metervarer og færdige tekstilvarer	78.6	91.4	16	35.7	42.0	18
Cement	40.0	32.7	÷18	13.6	11.0	÷19
Bearbejdede metalvarer	93.1	88.4	÷ 5	36.1	42.7	18
Maskiner og apparater	864.3	1006.6	16	372.4	434.5	17
Skibe og både	195.6	213.8	9	112.2	101.9	÷9
Møbler	23.4	39.9	71	13.4	22.5	68
Klædningsstykker	50.6	58.2	15	22.2	27.6	24

Industrieksporten indbragte i gennemsnit for månederne april og maj 18 pct. mere end i samme tidsrum i fjor. For de første 5 måneder af 1957 var den tilsvarende stigning 17 pct. eller, hvis man ser bort fra sukkereksporten, der i den forløbne del af året har udgjort 42 mill. kr. mod knap 1 mill. kr. i januar–maj 1956, 13–14 pct. Der grund til særlig at nævne den meget stærke forøgelse af maskineksporten, der har fundet sted i april og maj. Medens denne varegruppe i januar kvartal kun kunne opvise en eksportfremgang i forhold til 1956 på 6 pct., var fremgangen i april og maj så stærk, at stigningsprocenten for de første 5 måneder af 1957 tilsammen er nået op på ca. 17. I en række mindre varegrupper er den relative eksportfremgang væsentlig større end for industrieksporten som helhed; dette gælder bl. a. møbler, farmaceutiske præparater, øl og klædningsstykker. På den anden side viser eksporten af cement og af skibe og både tilbagegang i forhold til 1956.

BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHEDEN

Om nybyggeriet i den forløbne del af 1957 foreligger der oplysninger for byerne med forstæder og for 85 landkommuner, der rummer bymæssig bebyggelse med over 1000 indbyggere. Det fremgår heraf, at aktiviteten på dette område har været noget større end i 1956. Ved

udgangen af januar kvartal var det samlede etageareal under opførelse 2.93 mill. m² mod 2.58 mill. m² på samme tidspunkt i fjor, en fremgang på næsten 14 pct. Begunstiget af den milde vinter lå det fuldførte byggeri i januar kvartal ligeledes ca. 14 pct. højere end i januar kvartal 1956, og samtidig blev der påbegyndt over dobbelt så meget byggeri som i den tilsvarende periode i fjor.

Byggevirksomheden (nybyggeri) uden for de egentlige landdistrikter.

	Beboelsesejendomme		Erhvervs-ejendomme	Ikke-erhvervs-ejendomme	Tilsammen
	1000 m²	Antal lejligheder	1000 m²	1000 m²	1000 m²
Under opførelse 1. januar 1957	1794	22100	615	403	2812
Påbegyndt i jan. kvt. 1957	426	4870	176	127	729
Fuldført i jan. kvt. 1957	406	5140	162	45	613
Under opførelse 1. april 1957	1814	21830	629	485	2928
Under opførelse 1. april 1956	1534	18800	607	435	2576

Hvad specielt boligbyggeriet angår, blev der i januar kvartal fuldført godt 5100 lejligheder mod knap 3900 i januar kvartal 1956. Det tilsvarende antal påbegyndte lejligheder var henholdsvis 4900 og 2900, og den 1. april var knap 22.000 lejligheder under opførelse, ca. 3.000 flere end på samme tidspunkt i 1956. Ved udgangen af maj blev det igangværende boligbyggeri anslået til 23.000 lejligheder mod 20.600 lejligheder ultimo maj i fjor.

Det skal tilføjes, at stigningen i byggevirksomheden i hele landet muligvis vil vise sig at være noget mindre, end ovenstående tal viser, idet byggeriet i de egentlige landdistrikter, hvor 15–20 pct. af hele landets boligbyggeri finder sted, og hvor hovedparten af avlsbygninger til landbruget opføres, kan være påvirket af de mindre gunstige landbrugskonjunkturer.

Af arbejdsløshedsstatistikken fremgår i øvrigt, at ledigheden i byggefagene ved udgangen af juni lå på ca. 4 pct. ligesom i juni i fjor, medens ledigheden inden for bygge- og anlægsvirksomhed som helhed var steget fra 7.5 til 9 pct.

ARBEJDSLØSHEDEN

Ved udgangen af juni var der blandt de arbejdsløshedsforsikrede i alt 35.500 ledige, hvilket svarer til en arbejdsløshedsprocent på 5.0 mod 5.2 i juni 1956. Ved udgangen af maj lå arbejdsløshedsprocenten derimod lidt højere end på samme tid i fjor. Medens ledigheden indenfor bygge- og anlægsvirksomhed som nævnt var større end i 1956, er der for industri og håndværk som helhed tale om en lille nedgang. I sten-, ler-

og glasindustrien og i jern- og metalindustrien (som i arbejdsløshedsstatistikken også omfatter transportmiddelindustrien) var ledigheden dog lidt større end i fjor.

Af de forskellige arbejdsløshedskasser møder arbejdsmændenes som sædvanlig med en ledighedsprocent, der ligger betydeligt over gennemsnittet. Den større ledighed inden for anlægs- og byggevirksomhed viser sig i en stigning i arbejdsmændenes arbejdsløshedsprocent fra 7.7 i juni 1956 til 8.8 i juni 1957.

Nedgangen i den samlede ledighed i forhold til juni 1956 falder udelukkende på hovedstaden, hvor arbejdsløshedsprocenten er gået ned fra 4.0 til 3.5. Den største relative ledighed forekommer i landdistrikterne i Nordjylland (arbejdsløshedsøerne), hvor arbejdsløshedsprocenten er steget fra 9.1 i juni 1956 til 10.5 i juni 1957.

UDENRIGSHANDELEN

I de to første måneder af april kvartal var indførselsoverskuddet næsten 100 mill. kr. mindre end i den tilsvarende periode i fjor, medens det for januar kvartal var næsten 500 mill. kr. større. For de 5 måneder januar–maj viste indførslen en stigning på næsten 600 mill. kr. (17 pct.), hvorimod udførslen forøgedes med 200 mill. kr. (ca. 6 pct.) i sammenligning med 1956.

Udenrigshandelen (specialhandel).

(Månedsgennemsnit i mill. kr.).

	Import	Eksport	Heraf: Landbrugsprodukter	Heraf: Industrivarer	Importoverskud
1. kvt. 1955	682	585	350	208	97
2. – –	651	580	324	232	71
3. – –	652	570	323	219	82
4. – –	714	664	380	253	50
1. kvt. 1956	671	607	334	242	64
2. – –	768	627	333	267	141
3. – –	733	602	331	243	131
4. – –	833	682	360	291	151
1. kvt. 1957	866	639	324	282	227
April–maj 1957	777	643	322	291	134
Januar–maj 1956	711	601	329	244	110
Januar–maj 1957	830	640	323	285	190

En del af merindførslen i forhold til 1956 kan henføres til virkningerne af Suezkanalens lukning. Den post, der især har interesse i denne forbindelse, er importen af flydende brændsel. I de 5 måneder november 1956 – marts 1957 var udgiften til import af benzin, petroleum og brændselsolier i alt 444 mill. kr., men med priserne i juli kvartal 1956 ville importen af de samme kvanta kun have kostet 346 mill. kr. Af denne merudgift på ca. 100 mill. kr. falder de 77 mill. kr. på januar kvartal i år.

For de første 5 måneder af 1957 var udgiften til import af fast og flydende brændsel 120 mill. kr. større end i den tilsvarende periode i fjor. Trods større import af stenkul til højere priser var den samlede udgift til fast udenlandsk brændsel dog en halv snes mill. kr. mindre end i 1956, idet importen af koks og cinders formindskedes fra 931.000 til 556.000 tons, bl. a. som følge af den milde vinter. Den forøgede aktivitet i tekstil- og beklædningsindustrien viser sig i stærke importstigninger for spindestoffer (20 mill. kr.) og for garn, metervarer og færdige tekstilvarer (95 mill. kr.). Importen af uædle metaller er forøget med 110 mill. kr., af transportmidler med 115 mill. kr., og maskinimporten har ligeledes ligget højere end i fjor. Derimod er importen af korn og kornvarer samt foderstoffer formindsket med tilsammen henved 150 mill. kr.

Bytteforholdet i udenrigshandelen (forholdet mellem indeks for enhedsværdien for eksporten og indeks for enhedsværdien for importen) er for januar kvartal beregnet til 85 mod 92 i oktober kvartal 1956 og 90 i januar kvartal 1956. Som nævnt har bytteforholdet i april kvartal været stigende, dels på grund af stigende priser for landbrugets eksportvarer, dels fordi der er sket en billiggørelse af importen, ikke mindst som følge af lavere fragtudgifter. Fragtratetallet (1949 = 100), der i januar var steget til 202, er for juni opgjort til 162 mod 180 på samme tid i fjor og 159 i juni 1955.

VALUTASTILLINGEN

Nationalbankens og de private bankers samlede valutagæld var ved udgangen af maj steget til 277 mill. kr., hvilket var 125 mill. kr. mere end ved årets begyndelse. I juni var der praktisk taget balance mellem valutaindtægter og – udgifter, men som følge af et træk på Den internationale Valutafond på 34 mill. dollars, svarende til 235 mill. kr., viste opgørelsen ved udgangen af juni en nedgang i valutagælden til 47 mill. kr., Nationalbankens dollarbeholdning, der udgør størstedelen af landets valutareserve, var i maj faldet til 241 mill. kr., men blev ved trækket på valutafonden bragt op på omtrent samme højde som ved årets begyndelse, ca. 500 mill. kr.

Bankernes nettotilgodehavende i udlandet[1].

(Mill. kr.).

Ultimo	E.P.U.	U.S.-doll.	Can. doll. o. sfrcs.	Andre valutaer	Internat. inst. (netto)	Ialt national-banken	Private banker	Tilsammen
Dec. 1951....	÷266	267	4	106	÷ 91	20	÷54	÷ 34
Dec. 1952....	÷223	494	8	156	÷103	332	÷44	288
Dec. 1953....	÷432	669	8	172	÷ 91	326	÷33	293
Dec. 1954....	÷673	637	8	÷59	÷ 85	÷172	÷35	÷207
Juni 1955....	÷848	474	6	÷22	÷ 66	÷456	44	÷412
Dec. —	÷732	596	12	÷40	÷ 75	÷239	21	÷218
Juni 1956....	÷694	563	7	÷48	÷ 74	÷246	50	÷196
Juli —	÷689	558	8	÷44	÷ 84	÷251	65	÷186
Aug. —	÷674	523	7	÷38	÷120	÷302	79	÷223
Sept. —	÷668	538	7	÷46	÷ 79	÷248	75	÷173
Okt. —	÷652	577	6	÷36	÷ 63	÷168	70	÷ 98
Nov. —	÷636	583	7	÷21	÷ 78	÷145	50	÷ 95
Dec. —	÷644	501	8	÷24	÷ 73	÷232	80	÷152
Jan. 1957....	÷630	439	9	÷ 1	÷ 65	÷248	99	÷149
Febr. —	÷628	391	10	13	÷ 74	÷288	126	÷162
Marts —	÷631	404	10	29	÷ 82	÷270	57	÷213
April —	÷641	301	9	31	÷ 78	÷378	112	÷255
Maj —	÷647	241	9	29	÷ 74	÷442	165	÷277
Juni —	÷644	502	10	36	÷ 58	÷154	107	÷ 47

[1] Tallene i første kolonne angiver gælden til E. P. U. efter afregningen for den pågældende måned og tallene i den anden kolonne dollarbeholdningen med tillæg af tilgodehavende eller fradrag af skyldige dollarbetalinger til E. P. U.

Med hensyn til Danmarks stilling i Den internationale Valutafond kan nævnes, at Danmarks kvote andrager 68 mill. dollars. Med trækket i slutningen af juni har Danmark altså udnyttet sin mulighed for at trække på fonden for halvdelens vedkommende. Af de 68 mill. doll. var ved udgangen af 1956 ca. 7 mill. doll. indbetalt i guld, resten i kroner. Ved afslutningen af fondens regnskabsår den 30. april skal medlemmer, der har indbetalt mere end 75 pct. af kvoten i national valuta, under visse omstændigheder tilbagekøbe en del af fondens beholdning af vedkommende medlems valuta mod betaling i konvertibel valuta. Tilbagekøbsforpligtelsen afhænger af bevægelsen i fondens beholdning af vedkommende valuta samt af bevægelsen i og størrelsen af medlemmets »monetære reserve«, d. v. s. beholdningen af guld og dollars med fradrag af visse gældsforpligtelser. I regnskabsåret 1955–56 forøgedes Danmarks »monetære reserve« med ca. 25 mill. kr., og i henhold hertil påhvilede der

Danmark en tilbagekøbsforpligtelse svarende til halvdelen af stigningen. Tilbagekøbet fandt sted den 1. februar i år. Danmark har en gang tidligere – i 1947 – trukket et mindre beløb på valutafonden.

PENGE- OG KAPITALMARKEDET

Idet de 34 mill. dollars af staten er indbetalt til nationalbanken, er statens gæld til banken formindsket med det tilsvarende beløb i danske kroner; transaktionen har således ikke påvirket den indenlandske likviditet. I de to første måneder af april kvartal gik de private bankers udlån lidt tilbage, og da væksten i indlånene fortsattes, styrkedes kassebeholdningerne med ca. 100 mill. kr. I sammenligning med maj 1956 er de private bankers udlån forøget med ca. 475 mill. kr. og indlånene med ca. 400 mill. kr.

	Maj 1956	Juni 1956	Dec. 1956	Marts 1957	April 1957	Maj 1957	Juni 1957
Nationalbanken.							
Udl. tilgodehavender, netto	÷251	÷246	÷232	÷270	÷378	÷442	÷154
Nettotilgodeh. hos staten.	2564	2377	2508	2360	2427	2567	2125
Obligationer og aktier....	491	490	498	496	494	491	492
Seddelomløb.....	2099	2171	2372	2248	2205	2195	2203
Indlån på folio.....	512	322	377	349	359	398	295
Tilsammen..	2611	2493	2749	2597	2564	2593	2498
Forretningsbankerne.							
Kassebeholdning.....	823	788	925	739	785	834	
Obligationer og aktier....	1288	1309	1253	1319	1320	1317	
Udlån i alt (indenl.).....	6144	6340	6555	6696	6655	6618	
Indlån i alt (indenl.).....	7117	7086	7336	7411	7408	7521	
De større sparekasser.							
Obligationer og aktier....	1427	1434	1420	1448	1434	1434	
Udlån i alt.....	3759	3759	3858	3956	3988	4022	
Indlån i alt.....	5189	5148	5130	5311	5405	5470	

Omløbet af børsnoterede obligationer og skatkammerbeviser forøgedes i april og maj med tilsammen 146 mill. kr. (pålydende værdi), hvilket var omtrent det samme som i den tilsvarende periode i fjor. I de 5 måneder januar–maj var nettotilgangen 384 mill. kr., heraf 94 mill. kr. statsobligationer og skatkammerbeviser, mod 427 (136) mill. kr. i 1956. Obligationskurserne er ikke undergået nævneværdige ændringer i den forløbne del af 1957 – den effektive rente af statslån ligger således stadig omkring 7 pct. – men aktieindekset, der i april var 179 og i maj 178, faldt i juni til 172

(1935 = 100), formentlig påvirket af udbyttebegrænsningen og andre af de nu vedtagne foranstaltninger mod valutavanskelighederne.

PRISUDVIKLINGEN

I løbet af første halvår 1957 er engrospriserne faldet med gennemsnitlig 4 pct. og ligger nu godt 2 pct. lavere end på samme tid i 1956. I de sidste måneder er den nedadgående tendens dog bremset af de stigende priser for animalske levnedsmidler, der mellem april og juni kunne opvise en gennemsnitlig fremgang på 7 pct. Som det vil ses af nedenstående tabel, har prisnedgangen i 1957 omfattet de fleste varegrupper. De vigtigste undtagelser er bygningsmaterialer, der er gået op med 6 pct., og gødningsstoffer, der er steget 4 pct. De største prisfald forekommer i grupperne foderstoffer, animalske levnedsmidler og vegetabilske levnedsmidler, hvor priserne ligger under niveauet i juni i fjor, samt for brændsel og mineralske olier, der dog trods en nedgang siden nytår på knap 5 pct. stadig er gennemsnitlig ca. 5 pct. dyrere end i fjor.

Engrosprisindeks.
(1935=100).

	Juni 1956	Dec. 1956	Marts 1957	April 1957	Maj 1957	Juni 1957	Ændring i % Juni 1956–juni 1957	Ændring i % Dec. 1956–juni 1957
Vegetabilske levnedsmidler	376	352	337	335	333	333	÷ 11.4	÷ 5.4
Animalske levnedsmidler	315	337	301	283	291	303	÷ 3.8	÷ 10.1
Foderstoffer	422	427	385	367	360	360	÷ 14.7	÷ 15.7
Gødningsstoffer	250	252	258	260	261	262	+ 4.8	+ 4.0
Brændsel og mineralske olier	546	599	623	610	606	572	+ 4.8	÷ 4.5
Jern, metaller og varer deraf	348	358	363	365	364	362	+ 4.0	+ 1.1
Bygningsmaterialer (undt. træ)	286	292	312	312	310	310	+ 8.4	+ 6.2
Træ og papir	496	497	500	499	499	496	0	÷ 0.2
Tekstil og konfektion	335	337	339	344	345	345	+ 3.0	+ 2.4
Huder, læder og skotøj	309	319	311	311	310	313	+ 1.3	÷ 1.9
Kemisk-tekniske varer	250	257	250	255	255	252	+ 0.8	÷ 1.9
Engrospristallet	367	374	365	360	360	359	÷ 2.2	÷ 4.0
Råvarer og halvfabrikata	444	459	449	443	440	430	÷ 3.2	÷ 6.3
Færdigvarer	331	334	325	321	323	326	÷ 1.5	÷ 2.4
Importvarer	441	458	460	455	454	444	+ 0.7	÷ 3.1
Hjemmemarkedsvarer	317	318	305	300	301	304	÷ 4.1	÷ 4.4
Eksportvarer	328	348	308	288	290	310	÷ 5.5	÷ 10.9

FORBRUGSBEGRÆNSENDE FORANSTALTNINGER

De lovforslag, som den nye flertalsregering den 11. juni fremsatte i folketinget, og som i de følgende uger blev gennemført uden væsentlige ændringer, tager i første række sigte på at bremse forbrugsstigningen og dermed lette betalingsbalancesituationen. De forbrugsbegrænsende foranstaltninger omfatter dels besparelser på statsbudgettet, dels forhøjelser af forskellige forbrugsafgifter. Endvidere kan det ventes, at den nye bundne opsparing i form af stabiliseringslånet og den indførte skærpelse af kontrollen med selvangivelserne vil virke i samme retning, omend effekten af disse foranstaltninger er vanskeligere at forudsige. Afgiftsforhøjelserne holdes uden for det lønregulerende pristal, og samtidig er der i loven om forbrugsbegrænsende foranstaltninger af marts 1955 indføjet en bestemmelse, hvorefter også tekstilafgifterne m. m. i henhold til denne lov skal holdes uden for pristallet. Som bekendt er tekstilafgifternes virkning på pristallet hidtil blevet neutraliseret ved udstedelse af sparebeviser, hvis beløb er blevet fradraget på husholdningsbudgettet, der ligger til grund for pristalsberegningen. Uden disse bestemmelser ville forhøjelsen af forbrugsafgifterne og sparebevisernes bortfald have medført en stigning i detailpristallet med 5 points. Samtidig er det ved lov om udbyttebegrænsning bestemt, at aktieselskaber for regnskabsår, der udløber i tiden fra 1. september 1957 til 31. august 1958, højst må udbetale 9/10 af udbyttet i det sidste forud for 1. september 1957 afsluttede regnskabsår, dog således at de altid skal kunne udbetale et årsudbytte på 6 pct.

Med hensyn til de enkelte foranstaltninger skal i øvrigt nævnes, at stabiliseringslånet udskrives for skatteårene 1957–58 og 1958–59 på grundlag af indkomsterne i disse skatteår. Lånebeløbene udskrives efter en progressiv skala, der begynder ved en skalaindtægt på 12.000 kr. for ikke-forsørgere og 14.000 kr. for forsørgere. Efter den 1. april 1962 ombyttes kvitteringerne for indbetalingerne med statsobligationer lydende på det indbetalte beløb plus 10 pct. Dette tillæg, hvoraf der ikke skal svares indkomstskat, svarer til 5 pct. i rente for perioden indtil obligationernes udlevering. Tilbagebetalingen af stabiliseringslånet, der forrentes med 5 pct., sker ved, at der i hvert af årene 1963–1992 udtrækkes 1/30 af det samlede lån.

Under behandlingen i folketinget lempedes det oprindelige lovforslag på et par punkter. Det bestemtes, at stabiliseringslånet i tilfælde, hvor det godtgøres, at det pålignede lånebeløb med tillæg af 5000 kr. overstiger den lånepligtiges privatforbrug, skal nedsættes med det overskydende beløb, og at lånepligtige fra deres fyldte 70. år er berettiget til at få udleveret obligationer til fri rådighed. Stabiliseringslånet er anslået at ville indbringe ca. 200 mill. kr. for hvert af de to skatteår.

Forhøjelserne af forbrugsafgifterne på tobaksvarer samt øl og vin vil under forudsætning af uændret forbrug give ca. 100 mill. kr. mere i statskassen pr. år, og ved afskaffelsen af tildelingsordningen for motorkøretøjer og dollartillægets indregning i omsætningsafgiften fremkommer en merindtægt for statskassen på ca. 30 mill. kr. årlig.

Af de gennemførte og påtænkte besparelser for statskassen skal nævnes en forhøjelse af arbejdsgiverbidragene til arbejdsløshedsfonden med ca. 15 mill. kr. og en forhøjelse af statslånsydelserne for en række ejendomme opført efter krigen. Merindtægten herved anslås til ca. 12 mill. kr., hvortil kommer 2–3 mill. kr. ved ophævelse af den midlertidige fritagelse for ejendomsskatter for visse kontor- og forretningsejendomme.

De forskellige foranstaltninger anslås at ville forøge overskuddet på statens drifts- og anlægsbudget med 200 mill. kr., men gennem indbetalingerne på stabiliseringslånet sker der desuden en yderligere kassemæssig forbedring på 200 mill. kr., hvorved staten får mulighed for at dække samtlige sine udgiftsforpligtelser uden at optage lån på kapitalmarkedet eller i nationalbanken.

23. 7. 1957.
C. L.